

# Compulsory Core Module In Environmental Studies.

JULY-2016

SUBJECT : COMPULSORY CORE MODULE IN ENVIRONMENT STUDIES

Day : Sunday  
Date : 17-07-2016

Time : 10:00AM TO 11:30AM.  
Max. Marks : 50

N.B.

- 1) Question 16 is COMPULSORY.
- 2) Answer any EIGHT questions from Q.1 to Q.15.

- Q.1 List five activities you can implement personally to raise environmental awareness amongst people. (05)
- Q.2 What are the environmental concerns in your area of work? Discuss the means to address the same. (05)
- Q.3 List five functions of a forest. (05)
- Q.4 How do humans disrupt the ecological pyramids? (05)
- Q.5 List five protected areas of India. (05)
- Q.6 What are the main threats to aquatic ecosystems and how can we protect them? (05)
- Q.7 What do you understand by 'hotspots of biodiversity'? Name three biodiversity hotspots in India. (05)
- Q.8 Discuss any two common plant species in terms of their description and use. (05)
- Q.9 How can you contribute to the 'Swaach Bharat' program? (05)
- Q.10 What is smog? How is it caused? (05)
- Q.11 With the help of examples explain the 3R principle. (05)
- Q.12 How does noise pollution affect health? (05)
- Q.13 Why do we need to shift to sustainable lifestyles? (05)
- Q.14 Highlight the links between health and environment. (05)
- Q.15 Why are wetlands important? (05)
- Q.16 Match the following: (10)
- |                     |                            |
|---------------------|----------------------------|
| a) 3R               | i) Lung cancer             |
| b) GIS              | ii) Water                  |
| c) Asbestos         | iii) Damage to coral reefs |
| d) Blackbuck        | iv) Mewar                  |
| e) Benzene          | v) Maharashtra             |
| f) Cholera          | vi) Waste management       |
| g) Global warming   | vii) Technology            |
| h) Water harvesting | viii) Leukemia             |
| i) Pani Panchayat   | ix) Waste disposal         |
| j) Incineration     | x) Grassland               |

## हिन्दी रूपांतर

प्र. १	पर्यावरण जन जागृती के पाँच उपाय लिखे ।	(०५)
प्र. २	आप जिस क्षेत्र मे पढ़ रहे हैं, उसक्षेत्र के पर्यावरण समस्याएँ क्या हैं? आप इन समस्याओं का समाधान कैसे करेंगे?	(०५)
प्र. ३	जंगल परितंत्र के पाँच कार्यों पर टिप्पणी करे ।	(०५)
प्र. ४	मानव परितंत्रीय पिरॅमिड में दखल कैसे देता है?	(०५)
प्र. ५	भारत के पाँच संरक्षित क्षेत्र के नाम लिखिए ।	(०५)
प्र. ६	जलपरितंत्र के धोके स्पष्ट करे । हम इनका संरक्षण कैसे कर सकते हैं?	(०५)
प्र. ७	जैवविविधता हॉटस्पॉट (मुख्यस्थल) क्या है? भारत के तीन जैवविविधता हॉटस्पॉट के नाम लिखे ।	(०५)
प्र. ८	कोई भी दो वनस्पतीयों का वर्णन किजिए और उनका उपयोग लिखिए ।	(०५)
प्र. ९	‘स्वच्छ भारत’ इस मोहिम में आप कैसे योगदान करेंगे?	(०५)
प्र. १०	धूम कोहरा क्या है? ये कैसे निर्माण होता है?	(०५)
प्र. ११	उदाहरण के साथ ३ आर (३R) तत्त्वों पर टिप्पणी लिखिए ।	(०५)
प्र. १२	ध्वनीप्रदूषण का मानव पर होनेवाले परिणामों पर टिप्पणी करें ।	(०५)
प्र. १३	शास्वत जीवनशैली आचरण में लाने के उपायों पर टिप्पणी करें ।	(०५)
प्र. १४	स्वास्थ्य और पर्यावरण के बीच के संबंध स्पष्ट करे ।	(०५)
प्र. १५	नमधूमि के महत्व पर टिप्पणी करें ।	(०५)
प्र. १६	जोड़ीयाँ मिलाइये ।	(१०)
अ)	३ आर (३R)	१) फेफड़ों का कॅन्सर
ब)	गी.आय.एस. (GIS)	२) पानी
क)	अॱ्सेस्टॉस	३) प्रवाल खड़कों का नाश
ड)	काला हिरण	४) मेवाड
इ)	बेनझीन	५) महाराष्ट्र
फ)	कॉलेरा	६) कचरे का प्रबंध
ह)	विश्वव्यापी उष्णता	७) टेक्नॉलॉजी
ग)	बारिश के पानी का संग्रहण	८) ल्यूकेमिया
य)	पाणी पंचायत	९) कचरे का निपटारा
च)	इन्सीनरेशन	१०) घासीय परितंत्र

## मराठी रूपांतर

- प्र. १ लोकांमध्ये पर्यावरण जन जागृतीसाठी आपण काय करू शकतो? पाच उपाय लिहा. (०५)
- प्र. २ तुम्ही ज्या क्षेत्रात अभ्यास करत आहात, त्या क्षेत्रातील पर्यावरण विषयक समस्या (०५) काय आहेत? तुम्ही या समस्यांच्या समाधानासाठी काय करू शकता?
- प्र. ३ जंगल परिसंस्थेचे पाच कार्य स्पष्ट करा. (०५)
- प्र. ४ मानव, अन्नशंकू कसा उध्वस्त करतो ते लिहा. (०५)
- प्र. ५ भारतातील पाच संरक्षित क्षेत्रांची नावे लिहा. (०५)
- प्र. ६ जलपरिसंस्थांचे धोके स्पष्ट करा. आपण त्यांचे संरक्षण कसे करू शकतो? (०५)
- प्र. ७ जैवविविधता हॉटस्पॉट (मुख्यस्थळ) म्हणजे काय ? भारतातील तीन जैवविविधता (०५) हॉटस्पॉटची नावे लिहा.
- प्र. ८ कोणतेही दोन वनस्पतींचे वर्णन करून त्यांचे उपयोग लिहा. (०५)
- प्र. ९ ‘स्वच्छ भारत’ या मोहिमेला तुम्ही कसे योगदान कराल? (०५)
- प्र. १० रासायनिक धुकं म्हणजे काय? हे कसे तयार होते. (०५)
- प्र. ११ उदाहरणासहीत ३आर(३R) तत्त्वांचे वर्णन करा. (०५)
- प्र. १२ ध्वनीप्रदूषणाचा आपल्या आरोग्यावर होणारे परिणाम स्पष्ट करा. (०५)
- प्र. १३ शास्वत जीवन पद्धती आपण आचरणात का आणावी? (०५)
- प्र. १४ आरोग्य व पर्यावरण यांमधील संबंध स्पष्ट करा. (०५)
- प्र. १५ दलदली प्रदेशांचे महत्त्व लिहा. (०५)
- प्र. १६ जोड्या लावा. (१०)
- |    |                   |                         |
|----|-------------------|-------------------------|
| अ) | ३ आर (३R)         | १) फुफुसाचा कर्करोग     |
| ब) | गी.आय.एस. (GIS)   | २) पाणी                 |
| क) | ॲस्बेस्टॉस        | ३) प्रवाळ खडकांचा न्हास |
| ड) | काळवीट            | ४) मेवाड                |
| इ) | बेनझीन            | ५) महाराष्ट्र           |
| फ) | कॉलरा             | ६) कचरा व्यवस्थापन      |
| ह) | जागतिक तापमान वाढ | ७) टेक्नॉलॉजी           |
| ग) | पर्जन्यजलसंधारण   | ८) रक्ताचा कर्करोग      |
| य) | पाणी पंचायत       | ९) कचरा विल्हेवाट       |
| च) | इन्सीनरेशन        | १०) गवताळ प्रदेश        |



~~JULY-2016~~

SUBJECT : COMPULSORY CORE MODULE IN ENVIRONMENT STUDIES

Day : Sunday  
Date : 17-07-2016

Time : 10:00AM TO 11:30AM.  
Max. Marks : 50

N.B.

- 1) Question 16 is **COMPULSORY**.
- 2) Answer any **EIGHT** questions from Q.1 to Q.15.

- Q.1 List five activities you can implement personally to raise environmental awareness amongst people. (05)
- Q.2 What are the environmental concerns in your area of work? Discuss the means to address the same. (05)
- Q.3 List five functions of a forest. (05)
- Q.4 How do humans disrupt the ecological pyramids? (05)
- Q.5 List five protected areas of India. (05)
- Q.6 What are the main threats to aquatic ecosystems and how can we protect them? (05)
- Q.7 What do you understand by 'hotspots of biodiversity'? Name three biodiversity hotspots in India. (05)
- Q.8 Discuss any two common plant species in terms of their description and use. (05)
- Q.9 How can you contribute to the 'Swaach Bharat' program? (05)
- Q.10 What is smog? How is it caused? (05)
- Q.11 With the help of examples explain the 3R principle. (05)
- Q.12 How does noise pollution affect health? (05)
- Q.13 Why do we need to shift to sustainable lifestyles? (05)
- Q.14 Highlight the links between health and environment. (05)
- Q.15 Why are wetlands important? (05)
- Q.16 Match the following: (10)
- |                     |                            |
|---------------------|----------------------------|
| a) 3R               | i) Lung cancer             |
| b) GIS              | ii) Water                  |
| c) Asbestos         | iii) Damage to coral reefs |
| d) Blackbuck        | iv) Mewar                  |
| e) Benzene          | v) Maharashtra             |
| f) Cholera          | vi) Waste management       |
| g) Global warming   | vii) Technology            |
| h) Water harvesting | viii) Leukemia             |
| i) Pani Panchayat   | ix) Waste disposal         |
| j) Incineration     | x) Grassland               |

## हिन्दी रूपांतर

- प्र. १ पर्यावरण जन जागृती के पाँच उपाय लिखे । (०५)
- प्र. २ आप जिस क्षेत्र मे पढ़ रहे हैं, उसक्षेत्र के पर्यावरण समस्याएँ क्या हैं? आप इन समस्याओं का समाधान कैसे करेंगे? (०५)
- प्र. ३ जंगल परितंत्र के पाँच कार्यों पर टिप्पणी करे । (०५)
- प्र. ४ मानव परितंत्रीय पिरॅमिड में दखल कैसे देता है? (०५)
- प्र. ५ भारत के पाँच संरक्षित क्षेत्र के नाम लिखिए । (०५)
- प्र. ६ जलपरितंत्र के धोके स्पष्ट करे । हम इनका संरक्षण कैसे कर सकते हैं? (०५)
- प्र. ७ जैवविविधता हॉटस्पॉट (मुख्यस्थल) क्या है? भारत के तीन जैवविविधता हॉटस्पॉट के नाम लिखे । (०५)
- प्र. ८ कोई भी दो वनस्पतीयों का वर्णन किजिए और उनका उपयोग लिखिए । (०५)
- प्र. ९ 'स्वच्छ भारत' इस मोहिम में आप कैसे योगदान करेंगे? (०५)
- प्र. १० धूम कोहरा क्या है? ये कैसे निर्भाय होता है? (०५)
- प्र. ११ उदाहरण के साथ ३ आर (३R) तत्त्वों पर टिप्पणी लिखिए । (०५)
- प्र. १२ ध्वनीप्रदूषण का मानव पर होनेवाले परिणामों पर टिप्पणी करें । (०५)
- प्र. १३ शास्वत जीवनशैली आचरण में लाने के उपायों पर टिप्पणी करें । (०५)
- प्र. १४ स्वास्थ्य और पर्यावरण के बीच के संबंध स्पष्ट करे । (०५)
- प्र. १५ नमभूमि के महत्व पर टिप्पणी करें । (०५)
- प्र. १६ जोड़ीयाँ मिलाइये । (१०)
- |                             |                         |
|-----------------------------|-------------------------|
| अ) ३ आर (३R)                | १) फेफड़ों का कॅन्सर    |
| ब) गी.आय.एस. (GIS)          | २) पानी                 |
| क) अस्बेस्टोस               | ३) प्रवाल खड़कों का नाश |
| ड) काला हिरण                | ४) मेवाड़               |
| इ) बेनझीन                   | ५) महाराष्ट्र           |
| फ) कॉलेरा                   | ६) कचरे का प्रबंध       |
| ह) विश्वव्यापी उष्णता       | ७) टेक्नॉलॉजी           |
| ग) बारिश के पानी का संग्रहण | ८) ल्यूकेमिया           |
| य) पाणी पंचायत              | ९) कचरे का निपटारा      |
| च) इन्सीनरेशन               | १०) घासीय परितंत्र      |

## मराठी रूपांतर

- प्र. १ लोकांमध्ये पर्यावरण जन जागृतीसाठी आपण काय करू शकतो? पाच उपाय लिहा. (०५)
- प्र. २ तुम्ही ज्या क्षेत्रात अभ्यास करत आहात, त्या क्षेत्रातील पर्यावरण विषयक समस्या (०५) काय आहेत? तुम्ही या समस्यांच्या समाधानासाठी काय करू शकता?
- प्र. ३ जंगल परिसंस्थेचे पाच कार्य स्पष्ट करा. (०५)
- प्र. ४ मानव, अन्नशंकू कसा उध्वस्त करतो ते लिहा. (०५)
- प्र. ५ भारतातील पाच संरक्षित क्षेत्रांची नावे लिहा. (०५)
- प्र. ६ जलपरिसंस्थांचे धोके स्पष्ट करा. आपण त्यांचे संरक्षण कसे करू शकतो? (०५)
- प्र. ७ जैवविविधता हॉटस्पॉट (मुख्यस्थळ) म्हणजे काय ? भारतातील तीन जैवविविधता (०५) हॉटस्पॉटची नावे लिहा.
- प्र. ८ कोणतेही दोन वनस्पतींचे वर्णन करून त्यांचे उपयोग लिहा. (०५)
- प्र. ९ ‘स्वच्छ भारत’ या मोहिमेला तुम्ही कसे योगदान कराल? (०५)
- प्र. १० रासायनिक धुकं म्हणजे काय? हे कसे तयार होते. (०५)
- प्र. ११ उदाहरणासहीत ३आर(३R) तत्त्वांचे वर्णन करा. (०५)
- प्र. १२ ध्वनीप्रदुषणाचा आपल्या आरोग्यावर होणारे परिणाम स्पष्ट करा. (०५)
- प्र. १३ शास्वत जीवन पद्धती आपण आचरणात का आणावी? (०५)
- प्र. १४ आरोग्य व पर्यावरण यामधील संबंध स्पष्ट करा. (०५)
- प्र. १५ दलदली प्रदेशांचे महत्त्व लिहा. (०५)
- प्र. १६ जोड्या लावा. (१०)
- |     |                   |                         |
|-----|-------------------|-------------------------|
| अ)  | ३ आर (३R)         | १) फुफुसाचा कर्करोग     |
| ब). | गी.आय.एस. (GIS)   | २) पाणी                 |
| क)  | ॲस्बेस्टॉस        | ३) प्रवाळ खडकांचा न्हास |
| ड)  | काळवीट            | ४) मेवाड                |
| इ)  | बेनझीन            | ५) महाराष्ट्र           |
| फ)  | कॉलरा             | ६) कचरा व्यवस्थापन      |
| ह)  | जागतिक तापमान वाढ | ७) टेक्नॉलॉजी           |
| ग)  | पर्जन्यजलसंधारण   | ८) रक्ताचा कर्करोग      |
| य)  | पाणी पंचायत       | ९) कचरा विल्हेवाट       |
| च)  | इन्सीनरेशन        | १०) गवताळ प्रदेश        |

